

krat zacvetela v prijetnih barvnih grafikah, motivno ujetih v svet rož in šopkov, kar je tudi specialiteta te po krivici premalo znane umetnice, za katero nam je na voljo samo podatek, da živi v Mariboru in da je končala grafično specialko na ljubljanski akademiji. Ob modernističnih težnjah je bilo njeno delo sveže oddih, kar so občutili tudi gledalci, ki njenih grafik niso samo gledali, ampak skoraj vso razstavo tudi pokupili. Čeprav Nada Lukežič ne živi v izobilju, ampak skromno in preprosto, je ves izkupiček namenila za gradnjo Šolskega centra za slepe v Stari Loki. Izkoriščam to priložnost in se ji zahvaljujem za dar. Povebali pa smo jo tudi, da bo prihodnje leto še enkrat razstavljala v naši galeriji, kajti tokrat ji nismo dali razen prostora ničesar, niti vabil in ne kataloga, toda kljub temu je razstavo obiskalo 788 obiskovalcev od 27. maja do 6. junija 1971.

Mala Groharjeva slikarska kolonija prinese v Škofjo Loko mladostni vrvež in vihravost, kar se nujno pokaže tudi na razstavi, ki jo je treba postaviti čez noč. Prireditelj je zajela 340 učencev in skoraj sto likovnih pedagogov iz Slovenije in iz drugih republik, kar je bilo hkrati svojevrsten problem pri razmestitvi sodelujočih in pri postavljanju razstave v galeriji na Gradu. S pomočjo panojev, ki so jih postavili člani ODRA — Galerije, je uspelo pridobiti površino za 150 otroških slik in risb, tako da smo lahko razstavili točno 340 del ali od vsakega udeleženca po eno. Ker je bilo o tej razstavi in o otroški slikarski koloniji letos že mnogo pisanega in so se mnenja dokaj razhajala, na tem mestu omenjam: čeprav je bila razstava res morda prenatrpana in je bil del kritike na ta račun upravičen, se pa nikakor ne moremo strinjati z drugačno obliko dela, ki bi kakorkoli zmanjševala množičnost te manifestacije. Tako kot že prejšnje razstave, je tudi ta dosegla rekorden obisk: 5229 obiskovalcev od 6. junija do 12. julija 1971.

Mali Groharjevi slikarski koloniji je sledila razstava del članov 4. *Groharjeve slikarske kolonije*, ki je prišla pod udarec dveh povsem nasprotujočih si mnenj o namenu in pomenu kolonije in same razstave. Gledanje, ki je zasidrano globoko v tradiciji, ne sprejme na noben način novih tendenc, ki se počasi pojavljajo tudi v krajinarstvu, in si le tega želi ohraniti čimbolj v vodah tradicije, medtem ko je povsem nasprotno stališče, da bi morala postati Groharjeva slikar-

ska kolonija srečanje avantgardistov, če že nosi ime, ki je nekaj decenij nazaj pomenilo avantgardo v takratnem umetnostnem dogajanju. Silnice, ki tako razdvajajo mišljenja o razstavi, so prisotne in se deloma celo odražajo na sami razstavi. Opozorile pa so na povsem nekaj drugega organizatorje: ne glede na pristaše te ali one smeri je za razstavo važna kvaliteta. Ta pa je resnično merilo. Na razstavi so sodelovali: Peter Adamič, Milan Bizovičar, Anton Dolenc, Suzanne Favriou (Francija), Rudi Gorjup, Božidar Grabnar, John Mc Lellan (Anglija), Ljubo Ravnikar, Evgen Sajovic, Lenci Sartorelli (Italija), Janez Sedej, Melita Vovk-Štih in Bernardo Ylla (Španija). Katalog na 20. straneh je izdelal in založila Groharjeva slikarska kolonija s pomočjo Veleblagovnice NAMA iz Ljubljane. Katalog vsebuje 14 celostranskih reprodukcij; uvod in biografske podatke ter seznam razstavljenih del je napisal ter zbral A. Pavlovec, ki je katalog tudi uredil.

V maju in juniju 1971 je Gorenjski muzej pripravil v nerabljeni dvorani NOB razstavo »Turški tabori na Gorenjskem«, ki jo je obiskalo nad 5000 ljudi.

A. Pavlovec

MUZEJSKI IZLETI

Izleti muzejskega društva so prišli že trdno v navado in so za udeležence, ki so precej stalni, že kar potreba. Že od vsega početka gledamo na to, da na izletu spoznamo kak muzej ali zbirko ali kak pomemben kulturni spomenik, hkrati pa neko pokrajino, kjer še nismo bili. Udeleženci vedo, da so muzejski izleti namenjeni v glavnem izobraževanju in radi pazljivo poslušajo vodnikova pojasnila in razlage med potjo ter vodstvo pri raznih ogledovanjih.

Leta 1971 smo imeli štiri izlete pod običajnim vodstvom.

Prvi izlet 23. maja, v celotni vrsti naš 19. izlet, je imel za cilj Logarsko dolino in Golte. Mimo Zbiljskega jezera, Smlednika in skozi Vodice nas je udobni Trans turistov avtobus pripeljal v Komendo, kjer smo se spomnili Petra Pavla Glavarja, pogledali znameniti veliki oltar, staro gotško znamenje in Plečnikov spomenik vojnim žrtvam. Drugi postanek je bil v Kamniku, kjer smo obiskali mestni muzej v gradu Zaprice z lepo urejenimi zbirkami NOB, izdelkov tovarne Stol in etnografskih predmetov. V Gornjem gradu smo ogledali stavbne ostanke bene-

diktinskega samostana, v cerkvi pa dragocene slike Schmidta iz Kremsa. Nadaljnja pot je šla skozi Radmirje in po gornjesavinjski dolini skozi Ljubno, Luče in Solčavo v Logarsko dolino. Ustavili smo se pod slikovito Iglo pri presihajočem studencu, iz Logarske doline pa smo se povzpeli do slapa pod Rinko, nakar smo imeli kosilo. Pri treh sestrah. Na povratku smo se iz Žekovca (497 m) popekljali z gondolsko žičnico na Golte (1402 m), nekateri še s sedežnico do razglednega stolpa vrh Medvedjaka (1572 m) ali so šli peš do Mozirске planinske koče. Vračali smo se skozi Letuš, Braslovče, Gomilsko, Vransko, Motnik in Kamnik.

Z drugim letošnjim, med vsemi že 20. izletom, 24. junija, smo šli čez mejo na Ljubelju na Koroško. Prevozili smo Rož od Mlečnika v Košentavri skozi Svetno ves, St. Janž, Podsinjo ves, Bistrice, Sveče, Podgorje, Sv. Jakob, Malnice in mimo Baškega jezera do Marije na Zilji, od tam čez Ziljo v Beljak. Med vožnjo po slovenskem Rožu smo se spomnili nekdanjih slovenskih buditeljev Andreja Einspielerja iz Sveč in Antona Janežiča iz Leš ter sedanjega položaja slovenstva na Koroškem. Ker smo vzhodno polovico slovenske Koroške spoznali že na predlanskem izletu, smo se to pot obrnili pro-

ti severu po vzporedni dolini z dravsko, v kateri ležita manjši Cobrško in Brensko jezero (Afritzer, Brennsee). Ustavili smo se v letoviškem Millstattu ob Millstattschem jezeru. Naša pozornost je veljala predvsem umetninam nekdanje samostanske cerkve. Ob divji reki Lieser, ki je znana po tekmah s kanuji, smo dospeli v Spittal ob Dravi in pogledali znameniti renesančni grad Porcia. Nadaljevali smo vožnjo po Dravski dolini mimo Sv. Petra v lesu, nekdanje rimske Tiburnie, skozi Sachsenburg in manjše kraje ter pod starimi gradovi med Ziljskimi Alpami in Turami dospeli v Gornji Dravograd (tamošnji gostilničar Gailberghofa vodi svoje goste na Bled in v Postojnsko jamo). Čez Ziljski preval smo prekoračili Ziljske Alpe, nato Ziljsko dolino pri dvojnem mestecu Kečane-Muta (Kötschach-Mauthen), od koder smo se vzpeli na preval Plöcken (1360 m) v slemenu Karnijskih Alp, kjer je meja med Avstrijo in Italijo. Sledila je vožnja po najlepšem delu našega izleta, po razmeroma novi cesti, ki se v številnih, a lepo speljanih vijugah drzno spušča raz strme, na videz kar navpične pečine in gre v furlansko dolino rečice But ali Flum. Spoznali smo značilnosti Karnije in naroda Furlanov ter se spomnili mnogih

Udeleženci muzejskega izleta v gradu Porcia v Spittalu ob Dravi 24. 6. 1971

Foto: Fr. Planina

priimkov pri nas, ki izvirajo od furlanskih priseljencev, mnogih celo iz pravih krajev. Obstali smo v Tumeču-Tolmezzu, središču Karnije, nato šli dalje ob Tilmentu-Tagliamentu in med izrazitima gorama Monte San Simeone (Beli vrh) in Amariano dospeli v dolnji konec Železne doline, kjer Alpe prehajajo v Furlansko nižino. Ob Beli navzgor smo se srečali z Mužacem, videli vhod v nam že znano Rezijo Na Beli, dalje vhoda v dolini Reklance in Dunje ter uživali ob pogledih na veličastne vrhove zahodnih Julijskih Alp. Čez Trbiž smo se pri Ratačah vrnili v Jugoslavijo.

Letošnji tretji, sicer naš 21. izlet, 16. julija, je bil spet čisto domač. Obiskali smo Dolenjsko, za cilj smo imeli ogled manjših muzejskih zbirk in spominskih objektov. Z ogledi smo začeli že v Goricanah, kjer smo v lepo obnovljenem gradu videli pod strokovnim vodstvom kustodinje Štrukljeve iz ljubljanskega etnografskega muzeja dragocene zbirke kitajske in indonezijske umetne obrti, občasno razstavo o Mongoliji in znamenito baročno grajsko kapelo. V zaselku Blato pri Grosupljem smo obiskali spo-

minsko zbirko slovenskega ameriškega pisatelja Louisa Adamiča v gradiču Praproče, nato v gradu Podsmreka pri Višnji gori zbirki lončarstva in ljudske umetnosti iz slovenskega etnografskega muzeja. Muljava nam je nudila ogled stare cerkvice z gotskimi freskami in bogato okrašenim zlatim oltarjem ter Jurčičeve rojstne hiše s spominsko zbirko. Pred kosilom na Krki smo obiskali bivšo božjepotno cerkev. Lepa je bila vožnja po dolini Krke mimo poškodovanih gradov v Žužemberku in Soteski. Postanek v Dolenjskih Toplicah je bil žal tako kratek, da se je le nekaj udeležencev šlo kopat v športni bazen. Ko smo v Poljanah sprejeli v avtobus varuha baze 20, smo se peljali do Lukovega doma na Rogu in šli od tam peš do baze 20, kjer nam je varuh razložil dogajanja med bivanjem partizanov na Rogu in razkazal glavne objekte v bazi. Po isti poti smo se vrnili do Krke, tam pa smo krenili proti Dobropolju in Raščici, da smo čez Turjak dospeli do glavne ceste in po njej domov.

Zadnji izlet 9. septembra smo namenili bolj razvedrilu kakor pouku. Ogledali

Izletniki pred Jurčičevo rojstno hišo na Muljavi 16. 7. 1971

Foto: Fr. Planina

smo si Postojnsko jamo, v kateri večina še ni poznala nove proge jamske železnice in sedanje smeri ogleda. V Lipici smo prisostvovali dresurnemu jahanju in videli konje v hlevih, novi hotel pa samo od zunaj. Po kosilu v motelu v Kozini smo se peljali v Ankaran, kjer pa ni bilo več letoviškega življenja. Zato smo šli v Koper, kjer je vsak po svoji želji porabil čas do odhoda nazaj v Loko.

Na prvem in drugem izletu je bilo razen vodnika po 41, na tretjem 40 in na zadnjem 36 udeležencev. Z vožnjo v Transturistovem avtobusu in s šoferjem Šterom, ki nas je vozil na treh izletih, so bili izletniki povsem zadovoljni.

France Planina

OBLETNICE IN JUBILEJI

OBLETNICE SMRTI — 1 leto: Gojmir Anton Kos, akad. slikar; 10 let: Anton Cadež s Hotavelj, urednik in publicist; Jernej Demšar iz Železnikov, zdravnik dermatolog; 25 let: Mate Hafner iz Dorfarjev, entomolog; 35 let: Franc Thaler iz Železnikov, narodni delavec; 40 let: Avgust Guzelj iz Škofje Loke, gozdar; 45 let: Jožef Kržišnik od Lenarta nad Lušo, pesnik in prevajalec; 50 let: Franc Krek iz Selc, mladinski pesnik; Karel Triller iz Škofje Loke, pravnik; 55 let: Ignac Oblak iz Gorenje vasi, podobar in pozlatař; 70 let: Ignac Mrak iz Hotovlje, misijonar med Indijanci; 75 let: Luka Jeran iz Javorij, urednik Zgodnje Danice, Ilirec; 90 let: Anton Pintar iz Železnikov in Simon Vilfan iz Stare Loke, nabožna pisateljca; 130 let: Karel Prenner iz Škofje Loke, zgodovinski pisatelj; 230 let: Ahacij Stržinar s Suhe, nabožni pesnik.

JUBILEJI ROJSTVA — 145 let: pok. Jožef Levičnik iz Železnikov, šolnik in publicist; 130 let: pok. Ivan Franke iz Dobja, slikar; 125 let: pok. Luka Lavtar iz Železnikov, metodik računskega pouka; 120 let: pok. Ivan Tavčar iz Poljan, pisatelj; 115 let: pok. Ivan Šubić iz Poljan, organizator obrtnega šolstva; 110 let: pok. Franc Pokorn iz Škofje Loke, arhivar; 105 let: pok. Matej Vurnik iz Stare Oselice, skladatelj; 100 let: pok. Ivan Kežar iz Zg. Sorice, ustanovitelj Slov. dramskega društva v Mariboru; 90 let: pok. Gvidon Birolla, slikar; 85 let: Matvež Miklavčič iz Srednje vasi, podobar in ameriški čebelar; pok. Frank Tavčar od Lenarta nad Lušo, pisec veseloliger v Ameriki; 80 let: Jožef Javh iz Breznice, narodni delavec med ameriški Slo-

venci; pok. Anton Leskovec iz Škofje Loke, dramatik; 75 let: Vinko Cof iz Dorfarjev, društveni delavec med ameriški Slovenci; Janez Oblak z Godešča, prevajalec; Jože Rant z Godešča, zdravnik stomatolog; pok. Jakob Šolar z Rudna, slavist; 70 let: pok. Ciril Debeljak iz Škofje Loke, režiser; pok. Janez Okorn iz Zg. Luše, pisatelj; France Planina iz Škofje Loke, geograf, soustanovitelj Muzejskega društva in Loškega muzeja; pok. Matija Zumer iz Železnikov, montanist; 65 let: France Jesenovec iz Škofje Loke, slavist; pok. France Košir iz Škofje Loke, slikar; pok. Slavko Prevec iz Starega dvora, zdravnik; 55 let: Peter Kobe iz Škofje Loke, pravnik; 50 let: Sveto Kobal iz Škofje Loke, ekonomist.

PETSTO LET LOŠKE ŽUPNE CERKVE

Letnica 1471¹ na zvezdasto obokanem svodu mestne župne cerkve sv. Jakoba v Škofji Loki kaže, da so cerkev tedaj temeljito predelali, obstajala pa je cerkev že prej. Škofjijski arhivar Franc Pokorn, ki je opisal to cerkev,² najbrž za to letnico ni vedel in je smatral, da je bila dozidana leta 1532, ker je iz kronograma nad glavnimi vrati razvidna rimska številka MCCCCVVVVVIIIIII, to je 1532, ista številka je vklesana tudi v ploščo na južni zunanji steni zvonika. To je čas po velikem potresu leta 1511, ko so obnavljali poškodovano mesto.

Cerkvena ladja dvoranskega tipa je najstarejši del cerkve. Prezbitერიj so verjetno dokončali okoli leta 1520,³ zvonik pa leta 1532 in je torej 61 let mlajši od ladje. Zvoniku so l. 1794 napravili baročno streho, ki ni v skladu s sicer gotško stavbo.⁴ Staro lopo pred glavnim vhodom so leta 1870 podrli in napravili sedanjo.

Tudi notranjost cerkve je v stoletjih doživljala spremembe. Strop ladje in prezbitერიja delijo gotška rebra, povezana s sklepniki, v manjša polja, ki so bila poslikana s freskami, a pozneje pobeljena. Ko so leta 1931 belež odstranili, so nekaj fresk ohranili, druga polja pa je soboslikar Ciril Križnar poslikal na novo, na slavalok pa je Slavko Pengov naslikal Kristusa Kralja.⁵ Orgle je napravil mojster Jenko leta 1933.⁶ Novogotski veliki oltar je bil do Plečnikove obnovitve iz cementa, na vrhu je imel piramido z omrežjem, v njem pisano steklo, skozi katero je sijala sončna svetloba.⁷ Obnovitvena dela je pričel profesor Jože Plečnik l. 1951, nadaljeval jih je njegov asi-